

A N N A L E S
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. LI, I

SECTIO B

1996

Profesor Tadeusz Wilgat – nestor hydrologii polskiej

Professor Tadeusz Wilgat – the Nestor of the Polish Hydrology

Działalność naukową prof. dr Tadeusz Wilgat rozpoczął prawie przed sześćdziesięcioma laty, bowiem w 1938 roku ukazało się drukiem sześć jego publikacji. Urodził się 16 lutego 1917 roku w Jekaterinosławiu na Ukrainie. Szkołę powszechną i średnią – Gimnazjum im. S. Staszica – ukończył w Lublinie. Studia rozpoczął na Uniwersytecie Warszawskim, po czym przeniósł się do Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jeszcze jako student rozpoczął pracę w Studium Turyzmu UJ, tej dyscypliny dotyczą jego pierwsze prace. Po wybuchu wojny w 1939 roku zamieszkał w rodzinnym Lublinie, gdzie podjął pracę jako nauczyciel geografii, w tym również w tajnym nauczaniu. Po wojnie uczył w Gimnazjum im. S. Staszica, a od 1945 roku pracował równocześnie jako asystent w Katedrze Geografii UMCS kierowanej przez prof. A. Malickiego. W 1948 został adiunktem – po obronie pracy doktorskiej „Okresowość opadów na kuli ziemskiej”. W tym samym roku otrzymał ze względów politycznych wypowiedzenie z pracy w gimnazjum. W 1955 roku został mianowany docentem, w 1967 otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego, a w 1974 na profesora zwyczajnego. W 1956 roku objął kierownictwo w zorganizowanym przez siebie Zakładzie Hydrografii, z którym nadal aktywnie współpracuje, mimo przejścia na emeryturę w 1987 roku.

Profesor dr T. Wilgat opracował ponad 200 rozpraw naukowych i popularnonaukowych, z których część pozostała w maszynopisach (cenzura). W jego dorobku znajdują się cenne podręczniki z kartografii i geografii astronomicznej. Opublikowane prace obejmują szeroki wachlarz zagadnień od kartografii i geografii matematycznej poprzez geomorfologię do hydrologii i hydrogeologii oraz problematyki ochrony środowiska. Był współtwórcą wprowadzonej w 1954 roku metody kartowania hydrograficznego, zapoczątkował badania hydrograficzne regionu lubelskiego, opracował koncepcję występowania i krążenia wód w regionie lubelskim, wykonywał, inicjował lub kierował opracowaniami doty-

czącymi stosunków wodnych poszczególnych regionów fizjograficznych, publikował artykuły i mapy syntetyzujące badania hydrogeograficzne w makroregionie, udokumentował zmiany hydrograficzne zachodzące w obszarach intensywnej eksploatacji wód podziemnych regionu lubelskiego, wypracował metody oceny stosunków wodnych dla potrzeb waloryzacji przyrodniczej, koordynował prace nad inwentaryzacją przyrodniczą gmin województwa lubelskiego. Na podkreślenie zasługują opracowania koncepcyjne i kierowanie badaniami zespołowymi, których efektem były prace: „Rio Aconcagua (studium hydrograficzne)”, „Wpływ górnictwa na stosunki wodne w Lubelskim Zagłębiu Węglowym”, „Jeziora łużyńsko-włodawskie”, „Płytkie wody podziemne w obszarze związanym z centralnym rejonem Lubelskiego Zagłębia Węglowego”, „Projekt systemu obszarów chronionych województwa zamojskiego”, „Diagnoza stanu środowiska w województwie lubelskim”, „System obszarów chronionych w województwie lubelskim”, „Inwentaryzacja przyrodnicza gmin województwa lubelskiego” oraz „Roztoczański Park Narodowy”.

Profesor Wilgat jest autorem kilkudziesięciu publikacji dotyczących ochrony przyrody i jej zasobów. „Ochrona przyrody a geografia” i „Ochrona przyrody w nauczaniu geografii”, wydane w 1960 i 1966 roku, były pierwszymi pracami o tej tematyce w polskiej literaturze geograficznej. Ważny wkład w badania hydrogeograficzne wniosły opracowania: „Z badań nad wodami podziemnymi Wyżyny Lubelskiej”, „Charakterystyka stosunków wodnych województwa lubelskiego”, „Ochrona zasobów wodnych Polski”, „Zmiany stosunków wodnych pod wpływem gospodarki”. Był współorganizatorem oraz kierownikiem zespołu opracowującym referat na sesję naukową (w 1970 r. w Szczecinie) Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, poświęconej przygotowaniu materiałów na konferencję w Sztokholmie organizowaną przez ONZ. Jako uznanie dla jego dorobku należy odczytać powołanie Profesora w latach 1972/1973 do zespołu ekspertów opracowujących dla Ministerstwa Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska „Kompleksowy program ochrony i kształtowania środowiska w Polsce do roku 1990”. W 1976 r. był współorganizatorem konferencji w Jadwisinie, organizowanej przez PAN, poświęconej wpływowi melioracji na środowisko geograficzne.

Na szczególnie podkreślenie zasługuje działalność dydaktyczna prof. dr T. Wilgata. Od początku pracy w UMCS cieszył się opinią dobrego opiekuna studentów i doskonałego wykładowcy. Jako profesor, wieloletni kierownik Zakładu Hydrografii, był opiekunem ponad 100 magistrantów specjalizacji hydrograficznej i ochrony środowiska. W 1972 r. prowadził przez semestr wykłady z hydrologii na Uniwersytecie w Ottawie (Kanada). Prof. T. Wilgat jest autorem

skryptów i podręczników z zakresu kartografii i geografii astronomicznej, które wypełniały dotkliwe braki w literaturze przedmiotu. Profesor jest promotorem 8 rozpraw doktorskich i opiekunem 4 prac habilitacyjnych. Stworzył w UMCS lubelską szkołę badań z zakresu hydrografii oraz ochrony środowiska.

Profesor Wilgat jest znany ze swej aktywnej działalności społecznej i popularyzatorskiej, jest czynnym członkiem PTG i PTGeofiz. Swoje osiągnięcia oraz idee ochrony i kształtowania środowiska przedstawiał na licznych konferencjach i spotkaniach. W działalności społecznej na podkreślenie zasługuje wieloletnie – od 1967 roku – uczestnictwo w pracach Państwowej Rady Ochrony Przyrody, przewodniczenie od 1961 roku przez około 20 lat Wojewódzkiemu Komitetowi Ochrony Przyrody w Lublinie oraz w latach 1979–1985 Komitetowi do spraw Ochrony Przyrody Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, wieloletni udział w pracach wielu regionalnych komitetów i towarzystw ochrony przyrody, działalność na rzecz tworzenia Roztoczańskiego i Poleskiego Parku Narodowego oraz parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu województwa lubelskiego i chełmskiego. Profesor Wilgat ma wielkie zasługi w organizowaniu zajęć dydaktycznych z zakresu ochrony środowiska. Utworzył w ramach kierunku geografia specjalistyczne zajęcia z przedmiotu ochrona środowiska, zainicjował i uczestniczył w działaniach na rzecz powołania międzyuczelnianego studium podyplomowego z zakresu ochrony środowiska, a w ramach prac w Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego zajmował się problemami kształcenia w zakresie ochrony środowiska. Profesor Wilgat w dalszym ciągu aktywnie pracuje dla dobra Lubelszczyzny, co przejawia się między innymi w przewodniczeniu Radzie Naukowej Roztoczańskiego Parku Narodowego, koordynowaniu prac związanych z inwentaryzacją przyrodniczą gmin województwa lubelskiego oraz w przekazywaniu wiedzy i doświadczeń wychowankom i młodzieży.

Profesor Tadeusz Wilgat należy do grona najwybitniejszych nauczycieli akademickich Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Grono pracowników Zakładu Hydrografii i Zakładu Ochrony Środowiska Instytutu Nauk o Ziemi UMCS składa serdeczne podziękowania Panu Profesorowi za aktywne uczestnictwo w życiu naukowym, pomoc w poszukiwaniu tematów badawczych i ich ukierunkowaniu, za udział w dyskusjach i cenne wskazówki przy wyborze najkorzystniejszych rozwiązań metodycznych oraz za życzliwe kierowanie naszym rozwojem naukowym.

Zdzisław Michalczyk

SPIS PUBLIKACJI PROF. DR TADEUSZA WILGATA

1938

[E. Szostak...]. Klucz znaków dla turystycznych planów miast. Kom. St. Tur. UJ, 5, s. 9 oraz Tur. Pol., I, 12, 191–197.

[E. Szostak...]. Klucz znaków dla szczegółowych map turystycznych. Kom. St. Tur. UJ, 7, s. 24. Ruch cudzoziemców w Albanii. Tur. Pol., I, 1–2, 18–21.

Ruch cudzoziemców w Szwecji. Tur. Pol., I, 4, 10–14.

Turystyka w Belgii. Tur. Pol., I, 7–8, 110–114.

Ruch cudzoziemców w Finlandii. Tur. Pol., I, 10, 153–156.

1939

O właściwą statystykę ruchu cudzoziemców w Polsce. Tur. Pol., II, 1, 11–15.

Ruch w hotelach w większych miastach oraz potrzeba statystyki hotelowej. Tur. Pol., II, 3 i 4, 55–57 i 78–81.

Rozmieszczenie przemysłu pensjonatowo-hotelowego w Polsce. Der Verteilung des Hotelgewerbes in Polen. Kom. t. Tur. UJ, 22, 3–13 oraz Tur. Pol., II, 7–8, 139–149.

1947

W sprawie metody pomiarów gęstości sieci wodnej. Sur la méthode du mésurage de la densité du réseau hydrographique. Ann. UMCS, sec. B, II, 7, 163–185.

1949

Okresowość opadów na kuli ziemskiej. World periodicity of rainfall. Ann. UMCS, s. B, III, 9, 333–386.

1950

Kras okolic Cycowa. Karst in the surrounding of Cyców. Ann. UMCS, sec. B, IV, 9, 229–256.

Wycieczka do odkrywki. Geogr. w Szk., III, 3–4, 75–82.

Kartografia w zarysie (skrypt). PZWS, Warszawa, 35 s.

1951

Pomiary limnimetryczne części Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Sprawozd. z Prac Służby Hydrol., z. 11, 25–29.

1953

Rola Kopernika w rozwoju astronomii. Geogr. w Szk., VI, 6, 296–305.

1954

Jeziora łączyńsko-włodawskie. Lenczynsko-Włodawskie jezera. Lakes between Łęczna and Włodawa. Ann. UMCS, sec. B, VIII, 3, 37–121 + Atlas jezior 1:20 000 + 6 map.

[A. Chalubińska...]. Podział fizjograficzny województwa lubelskiego. Przewod. V Ogólnopol. Zj. PTGeogr. Lublin, 3–44.

[z K. Wilgatową]. Położenie i rozwój Lublina. Przewod. V Ogólnopol. Zj. PTGeogr. Lublin, 67–85.

[A. Chalubińska, A. Kęsik, H. Maruszczak...]. Przewodnik wycieczki na Roztocze. Przewod. V Ogólnopol. Zj. PTGeogr. Lublin, 87–124 + 2 mapy.

Dzieło Kopernika na tle rozwoju astronomii. Spis wykładów UMCS na rok 1953/54, 149–162.

1955

[z K. Wilgatową]. Położenie i rozwój Lublina. Geogr. w Szk., VIII, 2, 72–87.

1956

Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie jako teren wycieczek geograficznych. Czas. Geogr., XXVII, 1, 99–118.

[H. Maruszczak...]. Rzeźba strefy krawędziowej Roztocza Środkowego. Relief zony krajowego ustupa średniego Roztocza. Le relief de la zone lisiere du Roztocze Central. Ann. UMCS, sec. B, X, 1, 1–107 + 3 mapy.

1957

Stosunki geomorfologiczne i hydrograficzne w strefie kanału Wieprz-Krzna. Morfologiczeshkije i gidrograficzhskije uslowia w rejonie kanału Wieprz-Krzna. Geomorphologic and hydrographic conditions in the Wieprz-Krzna Canal zone. Przegl. Geogr., XXIX, 3, 259–285.

W sprawie nazywania kierunków widnokregu. Geogr. w Szk., X, 4, 191–194.

[z K. Wilgatową]. Mapa turystyczna województwa lubelskiego. 1:400 000. Sport i Turystyka. Warszawa.

[K. T. Wilgatowie i H. Gawarecki]. Województwo lubelskie. Sport i Turystyka. Warszawa, 379 s.

Wody województwa lubelskiego. Kalendarz Lubelski 1958. Lub. Spółdz. Wyd. Lublin, 151–154.

1958

[T. Celmer, M. Klimaszewski, S. Pietkiewicz, W. Stephan, H. Werner-Więckowska, K. Wit...]. Instrukcja do zdjęcia hydrograficznego Polski. Dok. Geogr IGPAN, z. 3, s. 84 + załączniki. Wydanie drugie w 1959 r.

Problemy hydrograficzne Wyżyny Lubelskiej. Hydrographical problems of the Lublin Plateau. Czas. Geogr., XXIX, 4, 497–508.

- [Recenzja.] „Monografia hydrologiczna dorzecza Wieprza”. Przgl. Geogr., XXX, 2, 346–349.
 [H. Więckowska...]. W sprawie pierwszego opracowania wód gruntowych Polski. Przgl. Geogr., XXX, 3, 499–507.
 [Recenzja.] Majdanowski S. „The distribution and genetic types of Polish lakes”. Pol. Bibl. Anal. Geogr., R. 3, z. 1, poz. 695.

1959

- Z badań nad wodami podziemnymi Wyżyny Lubelskiej. Issledowanija podziemnych wod Lublinskoj Wozwyszennosti. Recherches sur les eaux souterraines du Plateau de Lublin. Ann. UMCS, sec. B, XIII, 6, 221–241 + 4 mapy.
 Położenie Lublina. [W:] Przewodnik po Lublinie. PTTK Lublin, 5–8.
 [H. Więckowska...]. Odpowiedź p. doc. L. Skibniewskiemu. Przgl. Geogr., XXXI, 2, 396–397.
 Podstawy kartografii. PZWS Warszawa, 160 s.

1960

- Ochrona przyrody a geografia. Nature's protection and geography. Czas. Geogr., XXXI, 1, 75–106.
 Rola geografii w ochronie przyrody. Geogr. w Szk., XIII, 3, 129–136.
 [Praca zbiorowa – współautorstwo]. Poland, Travel Guide. T. II. Sport i Turystyka Warszawa.
 Regionalna konferencja naukowa poświęcona Polesiu Lubelskiemu. Czas. Geogr., XXXI, 1, 122–127.
 [Recenzja] Thornthwaite C., Mather J., Carter D. „Three water balance maps of Eastern North America”. Przgl. Geogr., XXXII, 3, 413–416.

1961

- O wodzie i jej geograficznym badaniu. Water and its geographic investigation. Czas. Geogr., XXXII, 2, 183–205.
 [Praca zbiorowa – współautorstwo] Polen, Reiseführer. T. II. Sport i Turystyka. Warszawa.
 [Redakcja i przedmowa] Zagadnienia wodne. Przgl. Geogr. Lit. Zagr., z. 1, 250 s.
 [Tłumaczenie] Pardé. „Les études d' hydrologie fluviale depuis un quart de siecle”. Przgl. Geogr. Lit. Zagr., z. 1, 5–30.
 [Recenzja] Pardé M. „Les régimes des rivieres en Nouvelle-Zélande”. Przgl. Geogr., XXXIII, 3, 551–552.

1962

- Régime des cours d' eau d' Albanie. Reżim rzek Albanii. Reżim riek Albanii. Przgl. Geogr., XXXIV, 1, 25–74.
 Zagadnienie strefy wypoczynkowej Lublina. Przewod. VII Ogólnopol. Zj. PTGeogr. Gdańsk, 23–27.
 [Recenzja] Pardé M. „Les facteurs de régimes fluviaux”. Przgl. Geogr., XXXIV, 4, 800–801.

1963

- Budowa geologiczna, rzeźba i wody Polesia Lubelskiego. [W:] Polesie Lubelskie. Lublin, 9–30.
 [Redakcja i przedmowa] Polesie Lubelskie. Wyd. Lubelskie, Lublin, 207 s.
- Opracowanie dyskusji i głos w dyskusji na konferencji poświęconej Polesiu Lubelskiemu [W:]
 Polesie Lubelskie. Wyd. Lubelskie, Lublin, 187–196.
- Dorobek polskiej hydrogeografii. Dostizhenija polskoj gidrogeograficeskoj nauki. Achievements
 of Polish Hydrogeography. Przegł. Geogr., XXXV, 3, 327–351.
- Hasła w Encyclopaedia Britannica; Chicago-London-Toronto.
- Województwo: Cracow (Pol. Kraków), Łódź, Warsaw, Wrocław.
- Miasto i województwo: Kielce, Koszalin (Ger. Koslin), Lublin, Olsztyn (Ger. Allen-
 stein), Opole (Ger. Oppeln), Rzeszów, Szczecin (Ger. Stettin), Zielona Góra (German
 Grunberg).
- Część geograficzna hasel: Warsaw (Warszawa), Cracow (Pol. Kraków).
- Miasto: Chelm, Częstochowa, Gorzów Wielkopolski (Ger. Landsberg an der Warthe),
 Jelenia Góra (Ger. Hirschberg), Kłodzko (Ger. Glatz), Kolobrzeg (Ger. Kolberg),
 Legnica (Ger. Liegnitz), Lidzbark Warmiński (Ger. Heilsberg), Łódź, Nowy Sącz,
 Ostrowiec Świętokrzyski, Pabianice, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Raci-
 bórz (Ger. Ratibor), Radom, Siedlce, Skarżysko Kamienna, Słupsk (Ger. Stolp), Sta-
 rachowice, Świdnica (Ger. Schweidnitz), Tarnów, Tczew, Tomaszów Mazowiecki,
 Toruń (Ger. Thorn), Tychy, Wałbrzych (Ger. Waldenburg), Wieliczka, Wrocław
 (Ger. Breslau), Zakopane
- Wyspa i miasto: Wolin.
- Rzeka: Warta.
- Sprawozdanie z konferencji poświęconej gospodarce wodnej województwa lubelskiego. Przegł.
 Geogr., XXXV, 3, 531–533.

1964

- Trends in the Development of Polish Hydrogeography. Geogr. Pol., I, 53–59.
- Etude hydrogéographique de la voïévodie de Lublin pour l' exploitation rationnelle des ressources
 en eau. Bull. de l' Association de Géographes Français, 38–45.
- Division de la voïévodie de Lublin en régions naturelles hydrogéographiques en vue de
 l'aménagement du territoire. Geogr. Pol., II, 93–101.
- Stan i perspektywy rozwoju hydrogeografii w Polsce. Status and perspectives of evolution of hy-
 drogeography in Poland. Czas. Geogr., XXXV, 3–4, 317–325.
- Wycieczka na Polesie Lubelskie. Przewod. VIII Ogólnopol. Zj. PTGeogr., Lublin, 1–20.
 [Celmer T., Galon R., Klimaszewski M., Naumienko T., Stephan W., Werner-Więckowska H.,
 Wit-Józwiak K....] Instrukcja opracowania Mapy Hydrograficznej Polski 1:50 000,
 Dok. Geogr. IGPAN, nr 3, Warszawa, 82 s. + załączniki.
- [Celmer T., Wit-Józwiak K....] Znaki umowne i objaśnienia do Mapy Hydrograficznej Polski
 1:50 000. Usłownyje znaki k gidrograficeskoj kartie Polski w massztapie 1:50 000.
 Key and Explanation to the Hydrographic Map of Poland on the scale of 1:50 000.
 Dok. Geogr. IGPAN, nr 3, 48 s.

Hydrography and Geographical Planning in Lublin Voivodship. 20-th International Geogr Congress. Abstracts of Papers. London, poz. 1767.

Rozwój hydrogeografii. *Poznaj świat*, XII, 4, 12-13.

Piękno krajobrazu Ziemi Lubelskiej. *Przyr. Pol.*, VIII, 7, 8-9.

[Recenzja] Z. Mikulski „Zarys hydrografii Polski”. *Przeł. Geogr.*, XXXVI, 2, 373-376.

1965

Albania. [W:] *Geografia powszechna T. III*. PWN, Warszawa, 171-180.

Mapa geomorfologiczna zachodniej części Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego 1:125 000. Zakł. Kartogr. UMCS, Lublin.

Hydrogeographical map of the Lublin voivodship 1:500 000. PWN, Łódź.

Definicja i klasyfikacja krajobrazów. [W:] *Ochrona przyrody i jej zasobów. T. I*. Zakł. Ochr. Przyr. PAN, Kraków, 461-469.

[Recenzja] Guilcher A. „Précis d' hydrologie marine et fluviale”. *Przeł. Geogr.*, XXXVII, 3, 549-553.

1966

[Redakcja i przedmowa] *Hydrogeografia polska w ostatnim dziesięcioleciu*. PTGeogr. Warszawa, 108 s.

Hydrografia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. [W:] *Hydrografia Polska w ostatnim dziesięcioleciu*. PTGeogr. Warszawa, 3-23.

Odległości od wody jako wskaźnik gęstości sieci wodnej. Rasstojaniye ot wody w kaczestwie pokazatiela gustoty wodnoj sieti. Distance from water – an index of density of hydrographic system. *Przeł. Geogr.*, XXXVIII, 3, 371-380.

Plitwickie Jeziora. *Geogr. w Szk.*, XXI, 1, 76-81.

Problemy ochrony środowiska geograficznego. [W:] *Metodyka nauczania geografii*. PZWS, Warszawa, 390-406.

1967

Charakterystyka stosunków wodnych województwa lubelskiego. [W:] *Gospodarka wodna na terenie województwa lubelskiego*. NOT, Lublin, 17-36.

Informacja o wyprawie jachtem Śmiały do Ameryki Południowej. *Geogr. w Szk.*, XXI, 1, 37-41.
W wysokich Andach. *Poznaj świat*, 3, 3-9.

1968

Przeglądowa mapa hydrogeograficzna województwa lubelskiego. Obzornaja gidrogeograficzeskaja karta Liublinskogo wojewodstwa. Carte hydrogéographique de la voivodie de Lublin. *Ann. UMCS, sec. B*, XX, 10, 223-242.

Distance from water – an index of the density of a hydrographical network. *Geogr. Pol.*, XIII, 79-89 + 2 mapy.

The compilation of a hydrogeographical map with Lublin voivodship as an example. *Geogr. Pol.*, 14, 151–158 + mapa.

La protection de la nature en Pologne. *La Revue de Géogr. de Montreal* XXII, 1, 81–86.

Wyprawa jachtem Śmiały do Ameryki Południowej. [W:] *Polskie Towarzystwa Geograficzne w pięćdziesiąt rocznicę działalności*. Warszawa, 271–321.

[Recenzja] Piper A. "Has the United States enough water?". *Przegl. Geogr.*, XL, 3, 667–669.

1969

[...A. Kęsik, K. Wojciechowski] Charakterystyka hydrogeograficzna wybranych fragmentów dorzecza Rio Aconcagua. Hidrogeografическая характеристика избранных участков бассейна Rio Akonkagua (Czili). The hydrogeographic characteristics of selected sections of the drainage basin of Rio Aconcagua in Chile. *Przegl. Geogr.*, XLI, 1, 13–34.

[Redakcja i przedmowa] Zagadnienia bilansu wodnego. *Przegl. Geogr. Lit. Zagr.*, z. 1, 156 s.

[Tłumaczenie] Fontaine P. „Considérations sur le bilan hydrologique”. *Przegl. Geogr. Lit. Zagr.*, z. 1, 33–44.

Głos w dyskusji na sesji „Zagospodarowanie województwa lubelskiego dla celów turystyki i wypoczynku”. TUP, Lublin, 205–207.

1970

[... A. Kęsik, K. Wojciechowski] Hidrologia de la Cuenca des Aconcagua. Selecccion de ejemplos. *Informaciones Geograficas XVIII–XIX*. Santiago de Chile.

Kontrowersja na temat sposobu występowania wód w kredzie lubelskiej. Raznogłasija po woprosu zaleganiya wod w mielowych obrazowanijach Lublinskogo plato. Controversion water occurrence in the Lublin Cretaceous. *Przegl. Geogr.*, XLII, 1, 57–68.

Controversy on the mode of water occurrence in Lublin Cretaceous. *Polish Geogr. Review*, 42, 1, 1972, 20–39.

[...K. Wojciechowski] Rzeki chilijskie. The Chilean rivers. *Czas. Geogr.*, XLI, 2, 163–189.

Ochrona wartości środowiska przyrodniczego w Polsce. Materiały do sesji naukowej poświęconej problemom środowiska człowieka. PAN, Szczecin, 173–210.

Głos w dyskusji na sesji „Organizacyjno-techniczne problemy melioracji rolnych”. Lublin.

1971

Zmiany w środowisku roślinnym i zwierzęcym. *Zeszyty Probl. Przegl. Techn.*, XIII, 3(93), 21–23.

Zagadnienie terenów rekreacyjnych w woj. lubelskim. *Miasto*, 3, TUP, 12–17.

[Recenzja] Kolago C. „Woda w życiu Ziemi”. *Poznaj świat*, 3, s. 43.

[Recenzja] „Parki narodowe i rezerваты” – mapa. *Czas. Geogr.*, XLI, 1, 75–76.

Ochrona wartości środowiska przyrodniczego w Polsce. *Biul. Komitetu Przestrz. Zagospodar. Kraju PAN*, 68, 173–210.

Wpływ wprowadzenia metody szczegółowego kartowania na tematykę i charakter prac hydrogeograficznych. The effects of detailed field mapping upon the theme and character of hydrogeographic works.

drogeographic studies. *Zeszyty Nauk. UJ, CCLXXXI. Prace Geogr. UJ, z. 29. Prace Inst. Geogr. UJ, nr. 51, 9–17.*

[...A. Kęsik, K. Wojciechowski] *Mapa geomorfologiczno-hydrograficzna dorzecza Rio Aconcagua 1:100 000 (Chile). Arkusze: Rio Rocin, Putaendo, San Felipe, Rio Blanco. Geomorpho-hydrographical map of upper Rio Aconcagua (Chile). Zakł. Kartogr. UMCS, Lublin.*

1972

Ecoulement dans le bassin du Rio Aconcagua. Geogr. Pol., 20, 135–183.

[... K. Wojciechowski] *Rio Aconcagua – Studium hydrogeograficzne. Rio Aconcagua – A hydrogeographical Study. Dok. Geogr. IGPAN, z. 4–5, 1971, s. 245.*

Wnioski w sprawie wzmożenia prac w zakresie ochrony środowiska geograficznego. Czas. Geogr., XLIII, 2, 223–224.

Hydrographical examinations of small drainage basins in Poland. Geogr. Pol., 22, 27–34.

[... K. Wojciechowski] *Mapa geomorfologiczno-hydrograficzna dorzecza górnej Rio Aconcagua. Geomorphological–hydrographic map of upper part of Rio Aconcagua drainage basin. Przegl. Geogr., XLIV, 4, 635–648.*

Geografia astronomiczna. PZWS, Warszawa, 211 s.

1973

Recreational areas in the voivodship of Lublin. The City, vol. 22, 1–3, 1971, Warsaw.

Perspektywy ochrony środowiska w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. Aura, z. 11, 3–5.

Quelques problemes de transformation et de protection du milieu géographique. Revue de l'Univer. d' Ottawa, vol. 43, 2, 177–197.

Problemes géographiques de l' exploitation des ressources en eau. Revue de l' Univer. d' Ottawa, vol. 43, 3, 373–389.

1974

Problemy ochrony środowiska geograficznego. [W:] Metodyka nauczania geografii. Wyd. Szk. i Pedag., Warszawa, 423–439.

Problem terenów rekreacyjnych dla mieszkańców Lublina [W:] Lublin w latach 1974–2000. T. I. PTE, Lublin, 237–257.

Zagadnienia rekreacyjne Lublina i województwa lubelskiego. [W:] Lublin w latach 1974–2000. T. II. PTE, Lublin, 42–48.

Podstawowe problemy gospodarki wodnej. Basic problems in water economy. Czas. Geogr. XLV, 2, 197–217.

Zmiany środowiska geograficznego i jego ochrona w województwie lubelskim. Przewod. XII Ogólnop. Zj. PTGeogr., Lublin, 59–114.

Odpowiedź na recenzję dr J. Mietelskiego. Czas. Geogr., XLV, 3, 375–378.

[Redakcja wraz z H. Maruszczakiem i F. Uhorczakiem] Przewodnik XII Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. PTGeogr. i UMCS, Lublin.

1975

- [...D. Fijałkowski]. Projekt ochrony krajobrazu w przyszłym Lubelskim Zagłębiu Węglowym. A project for the protection of landscape in the future coal basin in the province of Lublin. *Ochr. Przyr.*, r. 40, 1974, 11–44 + mapa.
- Zagadnienie ochrony środowiska w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. Woprosy ochrany srody w lublinskom ugolnom bassejnie. Problem of environmental protection in the Lublin Coal Basin. *Sylvan*, nr 12, 25–34.

1976

- Zmiany stosunków wodnych Niziny Sandomierskiej pod wpływem prac hydrotechnicznych. [W:] *Wpływ melioracji wodnych na środowisko geograficzne. Cz. I. PAN, Warszawa, 4–19.*

1977

- Anna Kowalska (1923–1976). *Czas. Geogr.*, XLVIII, 2, 205–207.
- Mapa stosunków wodnych aglomeracji lubelskiej i Lubelskiego Zagłębia Węglowego. [W:] *Problemy map środowiska przyrodniczego Polski. Inst. Geogr. UG i PTGeogr., Gdańsk, 93–96.*
- [...M. Nowacka, S. Bartoszewski]. Ochrona środowiska w rejonie wpływu Lubelskiego Zagłębia Węglowego. [W:] *Problemy map środowiska przyrodniczego Polski. Inst. Geogr. UG i PTGeogr., Gdańsk, 140–142.*
- [...A. Kowalska]. Wpływ działalności gospodarczej na stosunki wodne Kotliny Sandomierskiej. The impact of economic activities upon hydrographic conditions in the Sandomierz Basin. *Dok. Geogr. IGPAN, z. 5–6, –61 s.*
- [H. Maruszczak...]. Główne kierunki badania środowiska przyrodniczego LZW dla potrzeb planowania przestrzennego. [W:] *Problemy geodezyjne w realizacji potrzeb przestrzennego zagospodarowania Lubelskiego Zagłębia Węglowego. Lublin, 213–223.*
- Warunki wodne Lublina. [W:] *Zagadnienia gospodarki wodnej w obszarze Lubelskiego Zespołu Miejskiego. Lublin, 1–20.*
- Zakład Hydrografii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w okresie 1965–1975. *PTGeogr., Warszawa–Poznań, 61–82.*

1978

- Ochrona krajobrazu w makroregionie środkowowschodnim. [W:] *Ochrona i kształtowanie środowiska na tle planów społecznego rozwoju oraz przestrzennego zagospodarowania w makroregionie środkowo-wschodnim. Zamość, 462–481.*
- [Redakcja i przedmowa] *Antropogeniczne zmiany stosunków wodnych. UMCS, Lublin, 174 s.*
- Zmiany struktury obiegu wody pod wpływem działalności gospodarczej. [W:] *Antropogeniczne zmiany stosunków wodnych. UMCS, Lublin, 7–20.*
- Prace Zakładu Hydrografii UMCS dotyczące wpływu działalności gospodarczej na stosunki wodne. [W:] *Antropogeniczne zmiany stosunków wodnych. UMCS, Lublin, 165–171.*

1980

- Stosunki wodne Lublina. Wodnyj reżim Lublina. Water relations in Lublin. Biul. LTN, Geogr., vol. 22, 1, 19–26.
- Zasoby wodne Lublina. Wodnyje resursy Lublina. Waters resources of Lublin. Biul. LTN, Geogr., vol. 22, 1, 27–31.
- Podstawowe problemy gospodarki wodnej Lublina. Osnownyje problemy wodnego chozajstwa Lublina. Basic problems of water management in Lublin. Biul. LTN, Geogr., vol. 22, 1, 33–38.
- Możliwości zmian stosunków wodnych pod wpływem robót górniczych w Centralnym Rejonie Węglowym Lubelskiego Zagłębia Węglowego. [W:] LXXXVIII Sesja Naukowa Instytutu Geologicznego. Wyd. Geol., Warszawa, 75–82.

1981

- [Redakcja] Roztoczański Park Narodowy. KAW, Lublin, s. 36 + mapa (drugie wydanie w 1985 r.). Geograficzna charakterystyka Roztocza. [W:] Roztoczański Park Narodowy. KAW, Lublin, 3–6.

1982

- Użytkowanie i ochrona zasobów wodnych w Polsce. Med. Wet., XXXVIII, 4, 133–137.

1983

- Influence of human activity on water circulation. Geogr. Pol. 45, 71–81.
- Stan i zagrożenie środowiska geograficznego Lubelszczyzny. Biul. LTN, Geogr., vol. 24, 1, 101–113.
- Obszary chronione Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w „Systemie Parków Narodowych”. The U.S. national parkland areas in the National Park System. Przegl. Geogr., LV, 2, 437–454.

1984

- Gospodarka wodna w środowisku. Materiały na sympozjum „Ochrona i rekultywacja zasobów glebowych”. NOT, Warszawa, s. 12.
- [Redakcja H. Maruszczak,..... J. Wojtanowicz.] Przewodnik Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Lublin 13–15 IX 1984. PTGeogr. i UMCS, Cz. I, s. VI+243, Cz. II, s. VII+163.
- Zmiany stosunków wodnych Polski pod wpływem gospodarki. [W:] Przewodnik Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Lublin 13–15 IX 1984. Cz. I, PTGeogr. i UMCS, 3–18.
- [... Z. Michalczyk, J. Paszczyk] Płytkie wody podziemne w obszarze związanym z centralnym rejonem Lubelskiego Zagłębia Węglowego. UMCS, Lublin, s. 71 + 2 mapy.
- Ochrona zasobów wodnych Polski. LTN, PWN, Warszawa–Łódź, 59 s.

Niszczenie i ochrona środowiska geograficznego Polski. [W:] Środowisko przyrodnicze, społeczne, cywilizacja i człowiek. UMCS, Lublin, 41–56.

1986

Ochrona środowiska przyrodniczego w województwie zamojskim. [W:] Zamość i Ziemia Zamojska. UMCS, Lublin, 5–16.

Współudział w opracowaniu raportu „Ochrona środowiska w nauczaniu i wychowaniu”. Prace Nauk. Politechn. Lub., 157 s.

Stan zagrożenia ekologicznego Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. [W:] Podejmowanie wspólnych międzywojewódzkich działań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska naturalnego w makroregionie środkowo-wschodnim. UWoj. Chełm, 26–35.

Zmienność odpływu rocznego w dorzeczu Wieprza. Zmienność godowego stoka w basenie rzeki Wieprz. Changeability of the annual runoff in the Wieprz drainage basin. Ann. UMCS, sec. B, XXXVII, 10, 1982, 173–192.

[... B. Janiec, Z. Michalczyk, K. Wojciechowski]. Próba prognozowania zmian stosunków wodnych w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. Popytka prognozowania zmian ismienienij wodnych soodnoszenij w lublinskom kamiennougolnom bassejnie. An attempt at forecasting of changes of the hydrographical conditions in the Lublin Coal Basin. Czł. i Środ., 10 (2), 185–204.

1987

Uwagi na temat tworzenia regionalnych systemów obszarów chronionych. Remarks on the establishment of regional system of protected areas. Chroń. przyr. ojcz., XLIII, 4, 13–20.

[... B. Janiec, Z. Michalczyk, K. Wojciechowski]. Wpływ górnictwa na stosunki wodne w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. [W:] Ekologiczno-gospodarcze problemy rozwoju górnictwa Lubelskiego Zagłębia Węglowego. NOT, Lublin, 37–61.

Regionalne systemy obszarów chronionych jako forma ochrony środowiska. [W:] Materiały 36 Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Cz. I. Sosnowiec, 38–41.

[... Z. Michalczyk]. Stosunki wodne w rejonie Roztoczańskiego Parku Narodowego. Water relations in the region of the Roztoczański National Park. Ochr. Prz., R. 45, 295–324.

1988

Międzyuczelniane studium podyplomowe z ochrony środowiska. [W:] Edukacja ekologiczna społeczeństwa. PAX, Warszawa, 166–181.

Ochrona obszarowa na Lubelszczyźnie. Territorial protection in the Lublin Region. Zapowiednieje territorii w rejonie Lublinszczyzny. [W:] Problemy tworzenia i zagospodarowania systemu obszarów chronionych w Polsce środkowowschodniej i na Ukrainie. Lublin-Zamość, 103–118.

1989

- Projekt systemu obszarów chronionych województwa zamojskiego. Projekt kompleksa zapowied-
nych terytorií Zamojskovo województwa. Project of a System of Conserved Areas in
the Zamość District. Ann. UMCS, sec. B, XXXVIII, 1, 1983, 1–32.
- [... K. Wojciechowski]. Problems in the evaluation of the geographical space in the Lublin re-
gion. [W:] Der Mensch als Mass der Raumordnung. Verlag Peter Lang. Frankfurt
am/Main–Bern–New York–Paris, 157–168.
- [Z zespołem]. Wybrane zagadnienia hydrograficzne. [W:] Poleski Park Narodowy. IGPiK.
TWWP, Lublin –Warszawa, 48–55.

1990

- System obszarów chronionych w województwie lubelskim. The system of protected areas in the
province of Lublin. Chroń. prz. ojcz., XLVI, 4–5, 5–17.
- Problematyka prac z zakresu hydrografii prowadzonych w Zakładzie Hydrografii UMCS w Lub-
linie. [W:] Hydrografia Polska 1976–1980. UAM – PTGeogr., Poznań, 30–37.
- Jak chronić Lubelszczyznę? TWWP, Lublin, 16 s.

1991

- Obszary ekologicznego zagrożenia w świetle danych statystycznych. TWWP, Lublin, 71s.
- [T. Chmielewski, D. Fijałkowski, S. Radwan...]. Walory przyrodnicze Poleskiego Parku Naro-
dowego i problemy ich ochrony. The natural values of the Polesie National Park and
the problems of their protection. Chroń. prz. ojcz., XLVII, 4, 17–31.
- Zmiany stosunków wodnych pod wpływem gospodarki. [W:] Geografia Polski – Środowisko
przyrodnicze. PWN, Warszawa, 205–223.
- [... Z. Michalczyk, M. Turczyński, K. Wojciechowski]. Jeziora łączyńsko-włodawskie. The Łę-
czna–Włodawa Lakes. Stud. Ośr. Dok. Fizj., XIX, 23–140.

1992

- [Redakcja] System obszarów chronionych województwa lubelskiego. UMCS–TWWP LFOŚN,
Lublin, 451 s.
- System obszarów chronionych województwa lubelskiego. Cz. I. Zagadnienia ogólne. UMCS–
TWWP – LFOŚN, Lublin, 7–57.
- [Redakcja]. Annales UMCS Tom XLIV/XLV poświęcony prof. Anieli Chalubińskiej. 299 s.
- Profesor Aniela Chalubińska (w 90-lecie urodzin). Professor Aniela Chalubińska (on her 90th an-
niversary). Ann. UMCS, sec. B, XLIV/XLV, 1989/1990, 3–10.
- Profesor Aniela Chalubińska – nestorka polskiej geografii. Wiad. Uniw. UMCS, R. 2, nr 7(14),
4–5.

1993

- Zagrożenia przyrody polskich parków narodowych. The Endangerments to the Nature in Polish National Parks. Czas. Geogr., LXIV, 1, 67–77.
- W poszukiwaniu koncepcji kształcenia w ochronie przyrody i środowiska na poziomie uniwersyteckim. [W:] Ochrona środowiska w nauczaniu i wychowaniu. Środkowo-Europejski Inst. Badań nad Środowiskiem, Lublin, 19–30.

1994

- Obszary ekologicznego zagrożenia w świetle danych statystycznych (wyd. drugie poszerzone). TWWP, Lublin, – 60 s.
- [Redakcja]. Roztoczański Park Narodowy. Ostoja, Kraków, 243 s. + 51 fotografii + 2 mapy.
- Roztoczański Park Narodowy w sieci polskich parków narodowych. [W:] Roztoczański Park Narodowy. Ostoja, Kraków, 29–41.
- [Z. Michalczyk...]. Wody w rejonie Roztoczańskiego Parku Narodowego. [W:] Roztoczański Park Narodowy. Ostoja, Kraków, 68–81.
- Linia kolejowa hutniczo-siarkowa w Roztoczańskim Parku Narodowym. Historia bezprawia. Ekobios, z. 11, TWWP– RPN, Lublin–Zwierzyniec, 24 s.
- [Redakcja wspólnie z T. Chmielewskim]. Diagnoza stanu środowiska przyrodniczego w województwie lubelskim. UW–WFOŚ–TWWP, Lublin, 206 s. + mapy, diagramy, fotografie.
- Zmniejszanie się powierzchni użytkowanej rolniczo w woj. lubelskim. [W:] Diagnoza stanu środowiska przyrodniczego w województwie lubelskim. UW – WFOŚ –TWWP, Lublin, 74–75.
- Ekologiczny system obszarów chronionych. [W:] Diagnoza stanu środowiska w województwie lubelskim. UW–WFOŚ–TWWP, Lublin, 152–168.
- [Redakcja]. Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Referaty i postery. Lublin, 263 s.
- [Redakcja]. Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Przewodnik wycieczkowy. Lublin, 259 s.
- Spory wokół jezior łączyńsko-włodawskich. [W:] Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Przewodnik wycieczkowy. Lublin, 122–129.
- Wykorzystanie danych statystycznych w nauczaniu o ochronie środowiska. Statistical Data Used for Teaching of Environment Protection – Industrial Waste as an Example. Ann. UMCS, sec. B, XLIX, 309–329.
- Wyprawa do Ameryki Południowej. Wiad. Uniwer., R. 4, Wyd. Specj. UMCS, Lublin, 24–26.

1996

- Zagrożenie wód powierzchniowych w Nadwieprzańskim Parku Krajobrazowym. The threats to surface waters in Nadwieprzański Landscape Park. Czas. Geogr. LXVII, 2. 155–170.
- [..., Z. Michalczyk]. Zmiany stosunków wodnych w obszarze oddziaływania KWK. Wiad. Mel. i Łak., nr 2 spec., 24–29.

Objaśnienia skrótów tytułów czasopism

- Ann. UMCS – Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
Biul. LTN – Biuletyn Lubelskiego Towarzystwa Naukowego
Chroń. przy. ojcz. – Chrońmy przyrodę ojczystą
Czas. Geogr. – Czasopismo Geograficzne
Czł. i Śr. – Człowiek i Środowisko
Dok. Geogr. IGPAN – Dokumentacja Geograficzna Instytutu Geografii i Zagospodarowania
Przestrzennego PAN
Geogr. Pol. – Geographia Polonica
Geogr. w Szk. – Geografia w Szkole
Kom. Stud. Tur. UJ – Komunikaty Studium Turyzmu UJ
Met. Wet. – Medycyna Weterynaryjna
Ochr. Prz. – Ochrona Przyrody
Pol. Bibl. Anal. Geogr. – Polska Bibliografia Analityczna. Geografia
Przegl. Geogr. Lit. Zagr. – Przegląd Geograficznej Literatury Zagranicznej
Przegl. Geogr. – Przegląd Geograficzny
Przyr. Pol. – Przyroda Polska
Tur. Pol. – Turyzm Polski
Wiad. Mel. i Łąk. – Wiadomości Melioracyjne i Łąkarskie
Wiad. Uniw. – Wiadomości Uniwersyteckie